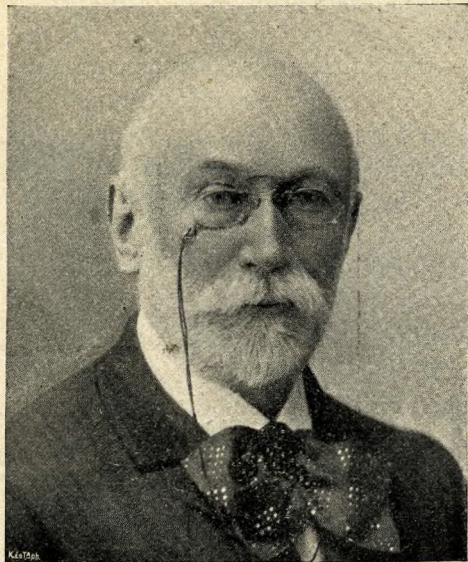

1906. jan. 21.

Új Szólok.

Ráth György-múzeum

Gyarmutcsonti jellegű

Ráth György

Hajlott korában a zajos József-körútról a csöndes városligeti fasorba költözködött át Ráth György. Hosszu kert mélyén áll a ház, amelynek belsőiségeit művészi finom izléssel alakította át Horti Pál. A kertbe pedig Ráth György csemetékét ültetett, de azokat terebélyessé fej-

lődvé látnia már nem adatott meg neki. Ausztráliai formiumok bugái között jut az ember a bejáróhoz. A hófehér entrén át pedig pár lépcsőfok a tágas hallba vezet. Innen aztán mindenfelé nyitott az út: a termekbe, a fogadó- és dolgozószobákba, a ház úrnőjéhez. S idebenn olyan világ nyílik meg előttünk, amelyhez hasonlóra nem akadunk nálunk a legüríbb uriházban sem.

Éjjel-nappal a legelőkelőbb vendégsereg díszítette a Ráth-villát. Minden nemzetből és korból valók, világ-hírűek is, meg inkognitó-nagyságok. Még se lehetett hangos szót hallani. Mert akik itt találkozót adtak egymásnak, olyan urak voltak, mint Tiziano, Tintoretto és Piombo, Rembrandt, Rubens, van Goyen, Ruisdael és Dirk Hals. Kívülök egész serege a kisebb uraságoknak, de csupa olyanak, akik amazok mellett sem voltak kénytelenek szégyenkezni. Hát még azok a kitünőségek, akiknek nevét nem találjuk a műtörténet vendégkönyvében. Akikről csak azt tudjuk, hogy fölötte kiválóak, mert mesterműveket hagytak ránk. Minő kezek formálhatták ezeket a vázakat s kik voltak ők, akik nem kisebb türelemmel, mint mesteri tudással köszörülték remekké ezeket a kámeákat és intagliókat! Ráth György egy szép bársonykartonba helyezte a drágakövekbe metszett remekeket, némelyik csak akkora, hogy épp jó díszre volna a gyűrűnek, de van közte tallérnyi is. Az ablak elé állítva e gyönyörű metszett köveket, eszembe jutott egy kilencszázéves citátum ama „képekről, amelyeken az arany sugaras nap általvilágít.“ A „képek“ itt antik istenek és istennők, néha csak egy centiméternyi nagyok, de mesteri tudással van beléjük köszörülve az élet, a viruló test ruganyossága. Mint kész gyűjteményt, híreset, szerezte meg a Ráth-villa gazdája s passzióval gyarapítgatta.

Mindjárt az ablak mellett egy pompás gobelinre tévedett a szem s amint a házigazda ott állott, szigorú arccal, de jóságos szemmel, s magyarázgatta ezt a keleti bronzot, vagy azt a puszpángból faragott remek apróságot, amihez hamar le kell ülni, hogy jó nyugodal-

masan élvezhesse az ember a faragó kéz mesés ügyességét: gyorsan odanéztem a megint csak mesterileg díszes székre: nem ülök-e egy múzeumi számra? De lám az asztal, amely fölött a puszpáng-apróságot forгатom, hirtelenül magára vonja figyelmemet, míg mellette megcsöndül mélázó hangjával egy empire-óra. Bárhova tévedjen a szem: hol a renaissance-kor egyik szép szekrénye, hol egy márványszobor kerül a látókörbe. Egy almáriomon, amelynek sárga verete bizalmasan emlékeztet a Napoleoni időkre, ősi görög vázak mutogatják fiirtős és lándzsás hérosaikat, túl pedig egy asztal tele éremmel, arannyal, ötvösművel. S aztán még egy szoba és ismét egy: renaissance, copf, a szélső kelet, csont, csipke, szelence, sőt még baba is: — múzeum volna ez, ha nem igazi amatőrök, a Ráth-házaspár, rendezték volna bizalmas, otthonos lakássá.

Mert a múzeum és az igazi amatőr gyűjteménye között az a főkülönbség, hogy a múzeum csak őrzi a kincseit, az amatőr pedig egvütt él velük. Egy ilyen váza vagy faragvány úgy hatott a méltóságos asszony kezében, mintha gyermeke volna, és éppen babusgatná, hogy hamar csöndesedjék. Ráth György pedig a szigorú apa, aki nemcsak szereti ezeket a pompás gyermekeket, hanem szemüvegén át kérlelhetetlenül kikémlí azt is, ha vajjon jófélék-e.

Ilyen társaság, ilyen vendégsereg, ilyen család élte életét a Ráth-villában. Csak a gazda hiányzik most onnan, de nemcsak onnan, hanem nagyon érezzük a hiányát mindenütt, ahol megszoktuk energiáját, munkásságát szemlélni.

Ha jól tudom, e villa csak ritkán látta a society sokadalmát. Évenként egyszer egy soirée, fényes, méltó ama nagy mesterekhez, de semmi egyéb budapesti cifra-ság. A hintó meg paripa élvezetét egy új, egy újabb, egy legújabb mestermű megszerzésével pótolta a Ráth-házaspár. Mintha nem is ebben a külsőséges fővárosban lagnának. S e sziget vendégei nem a politika hírvivői közül kerültek ki, hanem olyan kiválóságok adták ott le névjegyüket, mint Bredius, Lütsov, Morelli, Venturi, Bode, Frimmel s mások. Ezek egészen más „jelen-voltak“, mint amilyenekhez mi általában hozzászoktunk.

Elsirattuk Ráth Györgyöt s emléke ma is frissen él bennünk. Hogy az mitse veszítsen frissességéből, hogy mindig magunk előtt láthassuk tevékenysége, örömei, gazdag műve közepette, arról szeretettel és gyöngédséggel gondoskodott életének hú sorsosa. Ráth Györgyné az államnak cedálta az egész villát, minden kincsével együtt. Az úgy marad, érintetlenül, nem múzeumná átraktárolva, hanem abban a formában, amelyben két nobiles életet szolgált. Csak a neve lesz múzeum. Különben a lelki üdülés helye lesz. Most már nagyra nőhetnek Ráth György juniperusai, rododendronjai és csemetefái: mire terebélyessé válik lombjuk s egyre több rózsza ékesíti azt a kertet: olyan eleven lesz a sírban nyugvó gazda emléke is mi közöttünk. L.

A RÁTH GYÖRGY-MÚZEUM

Bekei Odön fenyképei